

Глушенкова А.А., к.геогр.н,
Державний університет
телекомунікацій

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективний розвиток та реалізація інноваційного потенціалу підприємства зумовлює необхідність застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. В статті проаналізовано основні напрямки використання інформаційно-комунікаційних технологій як інструмента розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Визначено основні переваги та перестороги використання інформаційно-комунікаційних технологій в інноваційній діяльності підприємства.

Ключові слова: інформаційно-телекомунікаційні технології, ІКТ, інноваційний потенціал підприємства, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми. Розвиток інноваційного потенціалу телекомунікаційного підприємства в сучасних умовах все більшою мірою залежить від всебічного використання якісної, достовірної, актуальної, повної інформації, яке не можливо уявити без застосування інформаційних технологій. Інформаційна складова відіграє важливу роль у формуванні інноваційного потенціалу підприємства для генерації нових знань та технологій, створення нових видів товарів та послуг.

Використання інформаційних та комунікаційних технологій як інструмента розвитку інноваційного потенціалу забезпечує стратегічні переваги для підприємства і повинне бути спрямоване на інформаційне забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві, постійне оновлення та поповнення інформаційних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок в розвиток проблематики інноваційного та інформаційного менеджменту зробили такі зарубіжні теоретики, як М. Альберт, С.Глазьев, В. Дік, Г. Дружинін, С. Ільєнкова, Г. Калянов, О.Кармінський, М. Кастельса, О. Костров, Д. Львов, М.Мескон, Б. Мільнер, Ю. Морозов, Є. Ойхман, Е. Попов, М.Портер, В. Рибалкіна, Б. Советов, В. Тихоміров, Е. Уткін, Р. Фатхутдинов, Г. Фетісов, Ф. Хедоурі.

Питання інноваційного розвитку підприємств ґрунтовно висвітлені у працях відомих вітчизняних учених-економістів Федулової Л.І., Бажала Ю.М., Гудзь О.Є., Гамана М.В., Кузьміна О.Є., Стадник М.В., Ілляшенко С. М. та інших.

Однак, незважаючи на значний дослідницький інтерес до проблематики інноваційної діяльності підприємств, питання використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для розвитку інноваційного потенціалу висвітлені недостатньо.

Напрямки використання ІКТ в інноваційній діяльності потребують подальшої систематизації.

Мета статті – визначити основні переваги та недоліки, проаналізувати сфери застосування інформаційно-комунікаційних технологій як інструмента розвитку інноваційного потенціалу підприємства,

Викладення основного матеріалу. Інформаційно-комунікаційні технології набувають все більшого поширення в умовах цифровізації всіх сфер діяльності, що зумовлено наступними чинниками [1]:

- Розробка та впровадження складних технічних систем потребує збільшення витрат;
- Необхідність підвищення продуктивності праці у виробництві;
- Ускладнення систем управління підприємствами на всіх рівнях;
- У структурі виробництва зростає частка інформаційної компоненти;
- Питома частка інформаційних продуктів і послуг у суспільному продукті постійно зростає;
- Відбувається подальша глобалізація та діджиталізація усіх сфер діяльності;
- Зростання вимог до показників якості продукції;
- Необхідність застосування європейських і світових стандартів у вітчизняній економіці.

За даними Державної служби статистики України частка підприємств, які використовували ІКТ в своїй діяльності у 2018 р. склала 95,5% [2]. У галузі інформацій та телекомунікацій цей показник складає більше 99%. Мережу Інтернет підприємства зазначеної галузі використовують в основному для підтримки зв'язку всередині компаній та з партнерами і споживачами, а також для електронної комерції (рис.1).

Рис. 1. Напрями використання мережі Інтернет підприємствами галузі інформації та телекомунікацій у 2018 р.

В зв'язку з цим актуальним постає питання впровадження використання інформаційних технологій, за допомогою якого можна вирішити наступні завдання з розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

Пошук і аналіз технологічних нововведень. Розвиток інформаційних та комунікаційних технологій створює широкі можливості для генерування нових ідей. Зокрема мережа Інтернет містить колосальну кількість відомих технічних рішень, пропозицій, гіпотез і т.д., з якого потрібно вибрати краще для даного випадку. Інформаційні технології стимулюють творчий процес і сприяють появі нових ідей, які потім можуть перетворитися в нові продукти.

В основу сучасних систем автоматизації генерування ідей зі створення нових товарів та послуг закладені взаємодія з банками даних, які містять широкий спектр інформації та

пошук і вивчення інформації за ключовими словами з подальшою машинною фільтрацією отриманих даних. [3]

Аналіз новизни конкретної інновації. Перевірка новизни інновації передбачає аналіз величезної кількості джерел. Автоматизація цього процесу зі допомогою інформаційних технологій дозволяє зекономити велику кількість часу та провести більш широкий пошук. Слід зазначити, що новизна інновацій найчастіше не є абсолютною, сучасні пошукові системи дозволяють провести аналіз вартісної або ефективної новизни (нижчі витрати на науково-дослідні та конструкторські роботи), доцільної новизни (кращі виробничі та споживчі характеристики кінцевого продукту), ринкової новизни (за географічною ознакою, сегментами споживачів, купівельній спроможності тощо).

Формування та підтримка спільної діяльності команд інноваційних проектів. Сучасні ІКТ включають в себе прикладні програмні комплекси, призначені спеціально для робочих команд, для полегшення координації членів інноваційної команди. [4]

Вони дозволяють вирішити ряд завдань, зокрема: постановка задач, розподіл інформації, служба обміну повідомленнями, управління проектами, планування зустрічей, колективний перегляд та редагування документації, спеціальні інструменти обміну файлами, інструменти відстеження часу, внутрішні соціальні мережі для розвитку творчих спільнот, віддалений зв'язок та проведення Web-конференцій для співробітників, які перебувають в різних містах або країнах. Все це дозволяє працювати над спільним завданням незалежно від географічного положення учасників команди інноваційного проекту.

Пошук потенційних бізнес-партнерів. Одним з аспектів розвитку інноваційного потенціалу є передача або трансфер технологій. Це не просто поширення науково-технічної інформації, яку можна тиражувати. Трансфер технологій – це передусім діяльність, спрямована на створення умов для безпосередніх, порівняно тривалих контактів та співробітництва підрозділів розробників з потенційними покупцями. [5] Застосування інформаційних технологій в цьому аспекті передбачає використання віртуальних служб трансферу технологій в Інтернеті (бази даних, інноваційні та комерційні міжнародні мережі та ін.).

Автоматизація побудови бізнес-планів інноваційних проектів. За допомогою ІКТ можна автоматизувати процес планування інноваційної діяльності на підприємствах, який може здійснюватись наступними методами:

- хмарні технології, які дають можливість підприємству не витратитися на утримання сервера і ремонт технологічного обладнання (для малого бізнесу не вигідно індивідуальне фінансування великої структури заради кількох операцій);
- використання інструментарію Big Data (дозволяє структурувати великі обсяги інформації на всіх етапах діяльності);
- впровадження технологій real-time - тобто інформаційна обробка в умовах реального часу і моментальне програмування нового плану дій у змінній ситуації;
- автоматизація системи маркетингового планування (впровадження CRM, BI-system і т. д.)
- використання технологій M2M, які передбачають мінімальне використання людських ресурсів і повну автоматизацію виробничих процесів.

Конкурентна розвідка. Специфіка інформаційно-комунікаційного забезпечення інноваційних процесів полягає в тому, що в умовах зростаючої конкуренції крім науково-технічної інформації, підприємству необхідні дані про кон'юнктуру відповідних ринків (інновацій, освітніх послуг, праці, технологій та ін.), а також про умови здійснення інноваційних проектів. Інноваційні процеси, крім збору і обробки інформації, визначають процедури передачі та поширення інформації в інтересах як ринкових структур, так і органів державної влади [5].

Формування споживчої аудиторії і просування інновацій. Важливою складовою інноваційного потенціалу підприємства є ринкові можливості, в цьому контексті підприємству варто приділяти значну увагу кращому розумінню ринку, поведінки

споживачів, темпів прийняття новинки і розмірів потенційного ринку. Залучаючи потенційних споживачів до створення інноваційного продукту, компанія збільшує їх інтерес до фінальної версії цього продукту, а також має можливості отримати переваги вірусної реклами, просування в соціальних мережах.

За допомогою мережі Інтернет можна залучати до співпраці людей з усього світу, не зважаючи на національні кордони та відстані. Це створює сприятливі умови для поширення інформації про інноваційні продукти підприємства на нові аудиторії потенційних споживачів, розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. [6]

Формування інформаційно-освітнього середовища для розвитку інтелектуальної складової інноваційного потенціалу. Розвиток електронного навчання на основі корпоративних баз знань пов'язаний з необхідністю значних фінансових та інтелектуальних витрат на створення електронного інформаційно-освітнього середовища, проте дозволяє підтримувати високий професійний рівень співробітників, що є особливо актуальним у сфері інноваційної діяльності.

Висновки. Таким чином, використання ІКТ для розвитку інноваційного потенціалу підприємства володіє наступними перевагами: висока ефективність у порівнянні з традиційною практикою пошуку та аналізу ідей по створенню нової продукції; збільшення швидкості реакції підприємства на зміну умов інноваційної діяльності; можливість реалізації на типовому робочому місці; забезпечення синергетичного ефекту за рахунок безперервного потоку нових ідей; зменшення витрат часу персоналу; мобільність та незалежність від географічного розташування; можливість використання переваг електронної комерції; широкі можливості моделювання результатів інноваційної діяльності.

Разом з тим, всебічне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку інноваційного потенціалу підприємства має певні перестороги та бар'єри, зокрема: необхідність розвитку складної інформаційної інфраструктури вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів та висококваліфікованого персоналу, необхідність посилення уваги до питань інформаційної безпеки на підприємстві у зв'язку зі збільшенням уразливості інформаційних ресурсів до кібератак, недостатня якість національної інформаційної інфраструктури та баз знань, низький рівень бачення менеджментом підприємств вигід від інвестицій в економіку знань. Це потребує подальшого вивчення та пошук шляхів нівелювання зазначених недоліків.

Список використаної літератури

1. Івченко Є. І. Інформаційно-комунікаційні технології як ключовий фактор управління інноваційним розвитком підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. 2008. № 4. С. 80–91.
2. Державна служба статистики України. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html
3. Кубишина Н. С., Ковальчук Т. В. Генерування ідей як основний етап розроблення нового товару на промисловому підприємстві. *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. 2015. № 12. С. 355-361.
4. Нежевляк Н. С., Федченко І. В. Использование информационных технологий в командной работе. *Современные проблемы экономики труда и управления персоналом*. 2017. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-informatsionnyh-tehnologiy-v-komandnoy-rabote>
5. Гончаренко О.В. Інституціональне регулювання розвитку інновацій в агропромисловому виробництві: дис. ... док.екон.наук: 08.00.03; ДДАЕУ, Дніпропетровськ, 2015. 487 с.
6. Богів Я. С., Мирошенко Н. Ю., Паук О. Є. Інформаційне забезпечення бізнес-планування інноваційних проектів підприємств: складові елементи та особливості їхньої взаємодії. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 4. С. 193-202.

7. Безугла К. О. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку економіки. Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. 2013. Вип. 18. С. 42-55.

REFERENCES

1. Ivchenko Je. I. (2008) Informacijno-komunikacijni tekhnologhiji jak ključovyj faktor upravlinnja innovacijnym rozvytkom pidpryjemstv [Information and communication technologies as a key factor in managing innovative development of enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnja pidpryjemstvamy mashynobudivnoji ghaluzi*, (4), 80-91.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Vykorystannja informacijno-komunikacijnykh tekhnologhij na pidpryjemstvakh. [Use of information and communication technologies at enterprises]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html
3. Kubyshyna N. S. , Kovaljchuk T. V. (2015). Gheneruvannja idej jak osnovnyj etap rozroblennja novogho tovaru na promyslovomu pidpryjemstvi [Generation of ideas as a major step in the development of a new product in an industrial enterprise]. *Ekonomichnyj visnyk Nacionaljnogho tekhnichnogho universytetu Ukrainy "Kyjivskij politekhnichnyj instytut"*, (12), 355-361.
4. Nezhevlyak N. S., Fedchenko I. V. (2017). Ispolzovanie informatsionnyih tehnologiy v komandnoyrabote [Use of information technologies in team work]. *Sovremennyye problemy ekonomiki truda i upravleniya personalom*. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-informatsionnyh-tehnologiy-v-komandnoy-rabote>
5. Ghoncharenko O.V. (2015) *Instytucionaljne rehuljuvannja rozvytku innovacij v aghropromyslovomu vyrobnyctvi [Institutional regulation of innovation development in agro-industrial production]*. (Dissertation abstract). Dnipropetrovsjk : DDAEU.
6. Boghiv Ja. S., Myroshhenko N. Ju., Pauk O. Je. (2012) Informacijne zabezpechennja biznes-planuvannja innovacijnykh proektiv pidpryjemstv: skladovi elementy ta osoblyvosti jikhnoji vzajemodiji [Information support for business planning of enterprise innovative projects: constituents and features of their interaction]. *Marketyng i menedzhment innovacij*, (4), 193-202.
7. Bezughla K. O. (2013) Informacijno-komunikacijni tekhnologhiji jak faktor innovacijnogho rozvytku ekonomiky [Information and communication technologies as a factor of innovative development of economy]. *Ekonomiko-matematychnye modeljuvannja socialjno-ekonomichnykh syste*, (18), 42-55.

ГЛУШЕНКОВА АНАСТАСИЯ АНАТОЛЬЕВНА. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В КАЧЕСТВЕ ИНСТРУМЕНТА РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ.
Эффективное развитие и реализация инновационного потенциала предприятия предопределяет необходимость применения современных информационно-коммуникационных технологий. В статье проанализированы основные направления использования информационно-коммуникационных технологий в качестве инструмента развития инновационного потенциала предприятия. Определены основные преимущества и предостережение использования информационно-коммуникационных технологий в инновационной деятельности предприятия.

Ключевые слова: *информационно-телекоммуникационные технологии, ИКТ, инновационный потенциал предприятия, инновационная деятельность.*

GLUSHENKOVA ANASTASIA USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AS A TOOL OF DEVELOPMENT OF INNOVATION POTENTIAL OF THE COMPANY. *The effective development and implementation of the innovative potential of the company determines the need for the use of modern information and communication technologies. The article analyzes the main directions of using information and communication technologies as a tool for developing the innovative potential of an company. The main advantages and warning of the use of information and communication technologies in the innovative activities of the enterprise are identified.*

Key words: *information and telecommunication technologies, ICT, innovative potential of an company, innovative activity.*